

'T1-bespuiting in tarwe vaak weggegooid geld'

T1, T2 en soms ook nog een T3. Veel tarwes worden volgens een vast spuitschema beschermd tegen schimmelziekten. „Vaak is dat zonde van het geld“, zegt graanonderzoeker Ruud Timmer van PPO Lelystad. Moderne rassen met goede resistenties vragen om een andere aanpak. „Stel de T1-bespuiting eens uit, of sla hem over.“

Veredelaars hebben de laatste jaren heel wat nieuwe tarwerassen op de markt gebracht met goede resistenties tegen voet-, blad- en aarziekten. Je kunt haast zeggen dat gezonde rassen de nieuwe standaard zijn, nu ze steeds vaker tot de opbrengsttoppers behoren. Desondanks

constateert graanonderzoeker Ruud Timmer van PPO Lelystad dat er maar weinig variatie is in de teeltstrategieën die akkerbouwers er op na houden. En dat is jammer, vindt hij. Want het veel aangehouden schema, van een combinatie van een bespuiting op T1, T2 en soms ook

T3, is gebaseerd op inmiddels al weer wat oudere rassen zoals Drifter en Residence. Bij de nieuwe rassen is standaard spuiten niet nodig en vaak zelfs weggegooid geld, aldus Timmer. „Mits de resistentie in orde is, loop je geen groot risico als je de T1 uitstelt en soms is hij zelfs helemaal

Bij een gezond ras (hier Bristol) past een andere aanpak van bladziekten dan bij een gevoeliger ras (hier Drifter, foto rechts).

Copyright foto

achterwege te laten." Hij baseert zijn uitspraak op een groot aantal proeven in de periode 2005-2008. En in 2009 en 2010 werd dat nog weer eens onderschreven in een proef in Noord-Holland. In beide jaren leverde de T1-bespuiting geen enkele meeropbrengst op in de gezonde rassen.

Kijk in de lijst

Timmer was in de periode 2005-2008 betrokken bij in totaal 26 proeven, waarin gevoelige rassen met gezonde rassen werden vergeleken, bij verschillende spuitschema's. De gemiddelde uitkomst over al die proeven en alle gebruikte rassen is dat een bespuiting op T1 300 kg per hectare meeropbrengst geeft. Bij een gemiddelde tarweprijs van 160 euro zou de bespuiting dus niet meer dan 48 euro mogen kosten. Wie liever met een prijs van 200 euro rekent, mag er dus 60 euro aan kwijt zijn. En dat is ongeveer het

prijkaartje als je de middelenkosten (volle dosering) en de kosten van de bespuiting bij elkaar optelt.

De spreiding in de meeropbrengst liep echter uiteen van 0 tot 900 kg. Timmer: „Bij 900 kg is het duidelijk: dan kan het uit. Maar dat was Drifter, een gevoelig ras, in een heel ziek jaar. Bij de gezonde rassen – en dan heb ik het over rassen met een resistentiecijfer van 7,5 en hoger voor bladplekkenziekte – lagen de verschillen rond de 200 kg. Dan praat je dus over 40 euro meeropbrengst, uitgaande van een tarweprijs van 200 euro.“

Timmer durft daarom wel te stellen dat in rassen met een resistentiecijfer van 7,5 of hoger een bespuiting tegen bladplekkenziekte op T1 meestal niet uit kan. Natuurlijk spelen naast septoria ook andere ziekten een rol, afhankelijk van het gebied en de grondsoort. Maar er is ruime keuze uit rassen die ook voor andere ziekten goede resistentiescoren.

In een droog en warm voorjaar komt ook wel gele roest voor. De meeste rassen scoren echter een 9 voor gele roest. Dat betekent dat de ziekte in die rassen tot op de dag van vandaag niet is vastgesteld.

Schemadenken overboord

Timmer ziet wel dat telers die bewust voor sterke rassen kiezen, steeds vaker een lagere dosering aanhouden. „Op zich is dat een prima mogelijkheid. Bij een halve dosering heb je al een prima acute werking, alleen is de duurwerking beperkt.“ Hij vindt daarom dat telers ook het schemadenken overboord moeten zetten. „Waarom niet alleen een T2? Of een 'T1,5' gecombineerd met een T3? Of soms zelfs alleen een T3? De rassen lenen zich ervoor. Je loopt niet zo snel risico. Ga ook niet standaard uit van een lagere dosering. Een volle dosering kan belangrijk zijn, als je een lange periode ►

Copyright foto

'Meestal alleen een T2'

Jan Brouwer, bedrijfsleider Barenzahoef Lelystad

Akkerbouwer Jan Brouwer heeft het geluk dat hij een scala aan rassen en bespuitingsregimes op zijn bedrijf voorbij ziet komen. Want naast zijn eigen bouwplan, beheert hij de rassenproeven van veredelaar Barenbrug en liggen er testvelden van verschillende gewasbeschermingsfirma's op zijn land. Aan de ene kant weet hij hierdoor hoe door het gebruik van resistente rassen heel wat te besparen valt op bespuitingen. De afgelopen jaren hield hij zijn tarwe schoon met enkel een T2-bespuiting. „Ik wil zeker niet beweren dat dat altijd kan. Krijgen we vanaf nu een lange periode met koud en nat weer, dan leg ik er twee bespuitingen op, zeker nu

de graanprijs rond de 200 euro ligt. Maar in de regel is het gewoon niet nodig. Met gezonde rassen kom je een heel eind.“ Brouwer heeft zijn 46 hectare wintertarwe al vroeg ingezaaid met vier rassen: Tabasco, Julius, Premio (een Frans ras) en Asano (een Duits ras). Stuk voor stuk gezonde rassen. Zijn ervaring is dat vroeg zaaien geen extra risico vormt wat betreft ziektedruk. Helemaal niets doen, en dus ook de T2 weglaten, is Brouwer nog een stap te ver. „In sommige jaren zou dat best kunnen, maar dat risico neem ik niet. De T2 ruimt een eventueel beginnende aantasting op en werkt bovendien door tot het eind. Soms wil er op het laatst wel eens wat roest inkomen, maar dat doet geen schade meer. Dan heeft het gewas zijn opbrengst al. Ik was daar zelf eerst niet van overtuigd maar we hebben dat getest door de helft van een perceel op T3 te spuiten. Je zag wel verschil in aantasting, maar nul komma nul verschil in opbrengst.“

'Ik hou niet van risico's'

Edo Veeman, akkerbouwer in Biddinghuizen.

Granen nemen in het bouwplan van Edo Veeman en zijn zoon Pieter een belangrijke plaats in. Op de helft van hun 60 hectare tellende bedrijf staat wintertarwe. Hiermee houden zij hun zware kleigrond in goede conditie en daar profiteren de rooivruchten weer van. Ze besteden veel aandacht aan de teelt. „Ik vind het mooi om het uiterste uit de graanteelt te halen. Maar het moet natuurlijk geen geld kosten”, zegt Edo Veeman.

Veeman is voorzitter van de tarwestudieclub waar ook Brouwer (zie het andere kader) deel van uit maakt. Zij hebben de ziektebestrijding in de afgelopen jaren uitgebreid besproken, onder leiding van Ruud Timmer van PPO en Jan Salomons van DLV. De T2-besputting staat bij de telers niet ter discussie. Ook bij gezonde rassen is het risico te groot om ze achterwege te laten. Wat betreft het spuiten op T1 zijn er vooral verschillen in risicobeleving. Veeman: „De T1 helemaal

loslaten gaat me net een stapje te ver. Ik doe het wel eens, bij hele sterke rassen en bij mooi, vast weer. Maar meestal spuit ik een halve dosering Proline mee met de tweede CCC-besputting. Ik zie het als een soort verzekeringspremie. Als je toch rijdt, dan moet je een goede reden hebben om het niet te doen. Het kost je dan alleen 25 euro aan middelen. Bij de huidige graanprijzen heb je die kosten bij ruim 100 kg meeropbrengst al terugverdiend. Dat kan dus gauw uit.”

Niettemin heeft ook Veeman steeds meer leren vertrouwen op de resistenties van de nieuwe rassen. Hij kiest bewust voor gezonde tarwerassen. Toch zou hij, als de CCC-besputting onverhoopt een keer vroeg valt, ook in deze rassen een extra rondje rijden voor de T1-besputting, als de septoriadruk in de omgeving oploopt. De T3-besputting tegen aarfusarium en roesten laat hij standaard achterwege. „De huidige middelen hebben maximaal 60 procent werking. Dat is dus negen van de tien keer weggegooid geld.”

Copyright foto

wilt overbruggen. Zit je nog maar twee of drie weken voor je T3-besputting dan is een halve of driekwart dosering voldoende.”

Om een duidelijke strategie te bepalen, raadt Timmer telers aan om terug te redeneren vanaf de T3; de bloei. „Doe ik een T3-besputting? Dat hangt af van het gebied waarin je zit en van de fusariumresistentie van het ras. Vervolgens begin je vanaf de voorkant van het seizoen te redeneren. Zijn de weersomstandigheden gunstig en teel ik een ras met een goede resistentie tegen bladplekkenziekte? Stel dan de T1 maar gerust uit, of sla hem over. Of haal de T2 iets naar voren met een volle dosering, zodat je het uitzingt tot de T3. Op die manier maak je er een T1,5 van.”

Sterke middelen

Het is vooral een kwestie van wennen en het durven vertrouwen op de resistenties van de moderne rassen, meent Timmer. „Als je nu in het veld gaat kijken, dan vind je zowel in vatbare als gezonde rassen vlekjes op het blad. Maar dat zegt niets.

Het gaat erom wat er straks gebeurt als de planten de lucht in schieten. Gezonde rassen lopen niet zomaar onder de septoria. En ook in de vatbaardere rassen heb je best wat speling. Meer dan bijvoorbeeld in de bestrijding van

phytophthora in aardappelen. We beschikken in granen over zeer sterke middelen die een beginnende aantasting terugpakken en bovendien drie tot vier weken vooruit werken. Maak daar gebruik van.” ■

Gezond ras loopt minder risico

Meeropbrengst (ton per ha) t.o.v. onbehandeld

Besputting	Drifter		Bristol	
	gem.	min-max	gem.	min-max
T1+T2+T3	1,9	0,8 - 4,1	0,7	0,0 - 1,8
Effect T1	0,4	0,0 - 0,9	0,2	0,0 - 0,6
Effect T2	1,1	0,0 - 2,6	0,7	0,0 - 1,6
Effect T3	0,6	0,2 - 0,9	0,1	0,0 - 0,2

In de periode 2005-2008 heeft PPO proeven gedaan met onder meer de rassen Drifter en Bristol, toen respectievelijk het meest gevoelige en gezondste ras op de rassenlijst. De tabel laat de verschillen tussen de rassen duidelijk zien. Helemaal niet spuiten kostte in Drifter gemiddeld 1,9 ton zaadopbrengst, bij Bristol bleef er gemiddeld 700 kg liggen. Niettemin laat de spreiding zien dat in een 'ziek jaar' (2007) ook Bristol flink inleverde. Alleen al de T1-besputting leverde in dat jaar 600 kg per hectare op. In jaren met lange natte perioden blijft het dus ook met gezonde rassen oppassen.
Bron: PPO Lelystad